

Västerbottens näringsliv.

Den 3 maj 1941.

II.

Aven om Bolidenindustrins utbyggande utgjort den kraftigaste hävstången i det västerbottenska näringslivets uppsving är det tydligt, att dessutom andra faktorer medverkat. En sådan kan bland annat ha varit inlandsbanans färdigställande inom länet med därav följande gynnsamma inflytande på näringslivet i dess helhet. Ett belägg för att uppsvinget sträckt sig över bredare fält är den relativt kraftiga tillväxten av antalet företagsenheter inom Västerbottens län. Den ökning med 33 procent, som ägt rum från senare delen av 1920-talet till åren strax före krigsutbrottet, är i förhållande till stegringen inom övriga norrlandslän de ojämförligt största. ehuru Norrbottens län visar ett så pass högt procenttal som 27. (För riket i dess helhet är siffran 32.) Det inflytande, som den för några år sedan bildade företagareföreningen haft på småföretagsamhetens tillväxt, kommer dock knappast till synes i denna siffra, som till huvudsaklig del hänför sig till en tidigare period än den, varunder föreningen verkat. Efter vad som framgår av uppgifter, vilka sammanställts i 1940 års hantverks- och småindustriutrednings nyligen avgivna betänkande, har dock föreningens arbete redan givit påtagliga resultat med avseende på nystartandet av hantverksmässig och småindustriell rörelse. Antalet med föreningens stöd nystartade sådana företag utgör 47 stycken, vilket är det högsta antal någon företagareförening enligt de lämnade uppgifterna kommit upp till. Sysselsättningsökningen vid de av föreningen understödda företag ställd i förhållande till totala industriarbetarantalet synes likaledes i jämförelse med vad företagareföreningarna i andra län åstadkommit vara den mest betydande.

En återspeglning av näringslivets allmänna livaktighet i Västerbotten giva vissa siffror rörande bankutlåningen till hantverk och småindustri inom länet. Enligt uppgifter, vilka även de hämtats ur ovan nämnda betänkande, skulle bankernas kreditgivning till dessa näringsgrenar inom Västerbottens län överstiga 12 miljoner kronor. Om man för samtliga län ställer bankkrediterna i relation till uppskattade värden för småföretagsamhetens omsättning liksom även till det beräknade antalet småföretag, uppvisar Västerbotten de högsta siffrorna. Det är svårt att finna en entydig tolkning av förhållandet, att bankutlåningen per företag och i jämförelse med omsättningen är hög. Dels kunna många felkällor ha påverkat uppgifterna, dels känner man icke alls en så pass viktig faktor som det egna kapitalets storlek. Det torde dock leka vara oriktigt antaga, att höga siffror i detta sammanhang mera tyda på framstegs- och utvidgningsstendenser inom näringslivet än på stillastående och konsolidering.

Antalet understödstagare i procent av folkmängden är i Västerbotten relativt litet. Siffran har alltid legat under medeltalet för riket och utgjorde 1937 6,70 procent (hela riket 7,82). I Norrbottens län voro samtidigt 16,28 procent av folkmängden understödstagare, i Västernorrlands län 14,06 procent. Att märka är även, att från krisåren i början av 1930-talet fram till topp-

året 1937 det relativa antalet understödstagare i Västerbotten gått tillbaka i ungefär samma takt som i landet i dess helhet. I Norrbotten och Västernorrland har detsamma däremot stigit med cirka 1 procent.

Den påfallande gynnsamma utveckling, Västerbottens näringsliv sålunda synes ståt uti, undanskymmer givetvis icke de bekymmer för befolkningens framtida försörjning, som strukturförändringarna inom skogsnäringen och i viss mån även jordbrukets utveckling giva anledning till och som gälla för hela Norrland. Västerbottens möjligheter att anpassa sitt näringsliv till det nya läget, att åstadkomma en starkt grundval för försörjningen, synas emellertid, med hänsyn till de förmånliga utvecklingstendenserna hos länets näringar utom skogsnäringens ram, vara förhållandevis goda. En särskilt gynnsam omständighet är därvid, att Västerbotten icke kommit att hysa några särskilt utpräglade industriella koncentrationsområden. Därför har länet icke hittills i lika hög grad som andra delar av Norrland haft kännning av de speciella svårigheter att åstadkomma ny företagsamhet och att överföra den lediga arbetskraften till ny sysselsättning, vilka förorsakas av en samlad massarbetslöshet. Med hänsyn till de erfarenheter i dessa hänseenden, som gjorts på andra håll, bör därför en given strävan vara — i Västerbotten liksom annorstädes — att söka undvika ett koncentrerat sysselsättningsproblem av akut karaktär; eljest endast försvåras och fördyras de ur samhällelig synpunkt under alla förhållanden ofrånkomliga hjälpåtgärder. Detta har lyckats i Västerbotten, främst tack vare den metallurgiska industrins utveckling men i icke ringa mån också tack vare en framsynt stödpolitik, vid vilken även enskilda industriföretag lämnat en betydelsefull medverkan.

Axel Carlsson

T 157

Brygg själv

ett gott och fylligt dricka. Ni får 20 liter av en enda flaska Bryggalette. Finns med malt- eller enbärs-smak. Lätt att brygga — friskt att dricka.

BRYGGALETTE
FABRIKEN TOMTEN GÖTEBORG

Säljes överallt i askar à 35 öre, oms. inberäknad. Samma höga kvalitet och samma kvantitet i askarna som förut.

Ur Tanta TIDNINGAR

Balkan går förlorat för britterna. De uppehållande striderna där ha dock varit av stor betydelse för kampen om Medelhavet och tryggheten av det brittiska imperiet, yttrar Vestmanlands Läns Tidning:

Genom att italienarna varit bundna i Albanien en hel vinter ha britterna kunnat göra slut på Italiens afrikanska väld och fått tid att förbereda mera flyg och tanks av de största mått, som krävas för en framgångsrik tävlan med de tunga tyska vapnen. Tid har även vunnits för Amerika, från vilket England väntar den, som det hoppas, avgörande hjälpen i fråga om krigsmateriel. Genom erövringen av Abyssinien, Eritrea och Italienska Somaliland har det också blivit möjligt för Roosevelt att öppna Röda havet för amerikansk handelssjöfart. Härigenom: har särskilt Egyptens position radikalt förbättrats, vilket är av största betydelse i den förestående kampen om Suez.

Nederlaget i Grekland betyder icke omedelbart så fruktansvärd besvikelse i England, att olyckan kommer hemmafrenten att vackla. Skulle däremot till katastrofen på Balkan läggas även en motsvarande händelse i Afrika och Egypten, då ställs givetvis England inför oerhört stora och svåra problem i fortsättningen:

Emellertid bör man absolut icke föreställa sig att några som helst utsikter finnas att fresta engelsmännen med ett kompromissfredsarbud under de förhållanden, vilka i nuvarande läge äro tänkbara. Den dagen kan nog komma, då parterna låta tala med sig, men ännu har situationen icke mognat härför.

Man borde kunna begära, att statens organ i sitt handlande beaktade vår klara neutralitetsinställning säger Västmanlands Folkblad med anledning av biografbyråns tillstånd till visning av den tyska filmen Sieg im Westen:

Nu skall man emellertid inte endast anmärka mot den granskande myndigheten och rådgivarna inom informationsstyrelsen. En förfärande stor del av det svenska folket är inte en bit bättre. Det svenska folket fyller kvällen efter kväll med biografier där propagandafilmer visas. Man betalar främmande makts propaganda. Man står i kö för att få göra det. Dagen efter det man gjort detta kan man vara med om att protestera — mot denna propaganda! Så illa är det ställt!

En annan socialdemokratisk tidning, Arbetet i Malmö, är inte lika rädd för filmpropagandan. Arbetet vänder sig mot påståendet att visningen av filmen skulle få defatistiska verkningar:

Därtill kan invändas, att vår försvarspolitik inte gärna kan byggas på illusionen att det moderna kriget är mindre ohylligt än det är. Ehuru filmen som kunskapsstoff i själva verket har ganska begränsat värde kan den på sunda människors omöjliga ha den verkan som sålunda befarats. Snarare är det tvärtom, ty den klargör hur grundväsentligt olika Sveriges försvarsproblem äro mot de båda Nederländernas och Frankrikes. Snarare är filmen ägnad att stärka föresatsen att skapa ett försvar av sådan hållfasthet, att det inte kan bli något lämpligt material för utländska segerfilmer, liksom den stärker förvisningen att detta är möjligt.

För förstäljande av vägväsendet talar vissa (tungt vägande skäl) framhåller bondeförbundetidningen Skånska Dagbladet:

Härigenom skulle kanske på ett bättre sätt än hittills frågan om vägskattebördornas utjämning kunna bringas till en

Amerikas hjälp.

Sedan den amerikanska kongressen antagit förslaget om att till England låna ut vapen och krigsmateriel, kan man utan större överdrift säga, att Amerika faktiskt deltar i kriget på Englands sida. Det är egentligen endast trupper som ej sändas. För att göra lånelagen till en realitet måste det ju emellertid också finnas något att låna ut, och man har också skyndat att bevilja anslag för byggande av fartyg och flygplan och allehanda krigsredskap. Det första nya anslaget löd på futtiga 7 miljarder, vilket i alla fall är omkring 30 miljarder i vårt mynt, så alltid blir det väl några kanoner av det.

Det stora problemet blir emellertid att få över allting till England. I fråga om flygplanen betyder det kanske inte så mycket med det tyska försöket att spärra tillförseln över Atlanten men mat o. dyl. kan säkerligen inte transporteras genom luften än så länge utan för dylika varor är man alltjämt hänvisad till vägen över havet. Det är därför som slaget om Atlanten kan bli avgörande med en händelse i periferin såsom på Balkan och andra håll icke torde spela någon avbörande roll.

Sänkningarna ha varit betydande de sista veckorna. Fortgå de i samma takt måste framställningen av nya fartyg ökas, om de sänkta skola kunna ersättas. Uteslutet synes det icke vara, även om några kritiska månader måste genomlevas. Amerika räknar med att kunna producera omkring 5 mil. ton så småningom pr år, vilket väl än så länge torde överstiga sänkningarna, men också de kunna ju öka. Vissa reserver lära finnas för överflyttning redan nu och mindre viktiga varor få stå tillbaka för mera viktiga. Dessutom finns det åtskilliga hundra tusen ton tyska och andra fartyg i amerikanska hamnar, vilka man synes överväga att lägga beslag på.

Den amerikanska flygplansproduktionen skrider raskt framåt. England säges icke behöva fler jaktplan än man själv framställer men däremot bombare. De amerikanska siffrorna avse visserligen flygplan av alla slag men man kan förutsätta att en koordination sker, så att just det produceras, som bäst behövs. Före krigsutbrottet framstälde den amerikanska flygplansindustrin icke mer än omkring 100 plan i månaden. 1939 var man uppe i det dubbla och nu förmodligen i bort mot 1.500 pr månad, vilket emellertid inte alls är någon slut etapp. Det lär skola bli åtskilliga tusen pr månad och amerikanerna försäkra redan, att den övriga världen skall få lov att fördubbla sina ansträngningar, om den skall kunna hålla takten ens tillnärmelsevis med den amerikanska industrin, då den kommit riktigt i gång.

Det är naturligtvis ett problem också att skaffa arbetare och flygare. Det första problemet lär dock vara löst och kanske det sista också. Man har i Amerika icke försuttit tiden utan utbildat

tillfredsställande lösning. En icke oväsentlig skattebörd skulle sålunda avlyftas från kommunerna, vilket särskilt finge sin betydelse för landsbygdens folk som hittills så gott som ensamt fått stå för vägs-katten. En viss osäkerhet ifråga om vägarernas byggande och underhåll till gagn för vägtrafikens utveckling skulle vidare ernås. Men å andra sidan finns också en hel del favor förknippade med ett förstäljande av kommunala uppgifter och alltså även i denna fråga. De lokala intressena kunna bli tillbakasatta och ortsintressena få givetvis mindre rum vid vägförslagens handläggande. Vidare kan man befaras, att de mindre vägar och deras underhåll komma att skymmas undan av omsorgen om huvudvägarna, vilka givetvis i första hand tilldra sig de statliga myndigheternas intresse. Slutligen kan man fråga sig, om ett förstäljande enligt de sakkunnigas förslag i själva verket blir billigare än enligt nuvarande ordning.

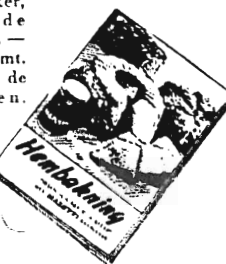
Fettfri sockerkaka

Ett av de värdefulla recepten i Mazetti receptsamling "Hembakning", som Ni får gratis hos Eder handlande.

Mazetti äkta fosfatbakpulver är en god svensk produkt, som tål att jämföras med det bästa utländska bakpulver. Det är också en av Sveriges största industrier inom livsmedelsbranschen, som står bakom tillverknigen. Samma fabrik tillverkar de av alla svenska husmödrar uppskattade artiklarna Ögoncacao och Mazetti Vanilinsocker — en borgen för att de artiklar Mazetti lanserar äro en toppkvalitet.

En nyhet som hör ihop med bak är **MAZETTI BRÖDGLANS**

som ger vacker, aptitretande glans åt bröd. — Billigt. Bekvämt. Ni sparar de dyra öggen.

MAZETTI äkta fosfat **BAKPULVER** ger alltid gott resultat

arbetarna under de gångna månaderna, så att de nu äro yrkeskunniga, då de anställas i produktionen. Flygplatser finns det gott om både i Amerika, Kanada och Australien, platser som ligga oåtkomliga för fiendliga bombardemang.

Man har i Amerika för sig, att kriget icke kommer att avgöras på andra slagfält än i maskinhalarna. Då måste det erkännas, att landet är väl rustat, ty man räknar med att redan denna första ansträngning skall föra upp antalet krigsproduktionen sysselsatta till 4 mil. man. Det är en fruktansvärd armé och den är säkert vältränad.

Man skall aldrig spå, men om man får döma av de amerikanska uttalanden på vilka ovanstående är byggt, måste man förutsätta ett långt krig ännu. Det förefaller som om man hittills endast fått uppleva förpostfäktningarna, fast man tycker, att det som hänt rymmer tillräckligt med faror. Och om den slutliga utgången vet ingen något som helst.

Al Vanner.

En omläggning av skattebörderna enligt det sandströmska förslaget förefaller att ge det allmänna större trygghet att få i behövliga medel och de enskilda önskvärd lättnad att betala dem, uttalar föreningen Sverges städers kronopubbördsjämsmän i sitt yttrande till finansdepartementet om skatteförslaget. En nackdel är de besvär, som påläggas arbetsgivarna, men besvären uppvägas kanske av de gemensamma förmåner, som ett bättre resultat av skattebetalningen medför.

Såväl kommunalskatteberedningen som arbetsgivarföreningen avstyrker att hr Sandströms förslag lägges till grund för lagstiftning.

Det är med tillfredsställelse

man kan konstatera, att allmänheten i allt större omfattning går in för att köpa kontant. Och i dessa tider är detta av alldeles särskild betydelse för det enskilda hushållet och för landet i dess helhet.

VÄSTERBOTTENS SÖDRA KÖPMANNAFÖRBUND.